

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BÖLÜMÜ

Psikoloji
RPD 101

Not I

Uz. Gizem ÖNERİ UZUN

Psikoloji

*Psikoloji, pscyhe (ruh) ve logy (bilim) kelimelerinin birleşiminden meydana gelmektedir.

*Psikoloji, hayvan ve insan davranışlarını incelemektedir.

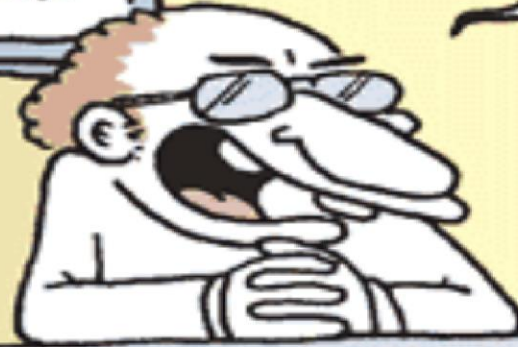
*İnsan merak eden, öğrenme ihtiyacında olan, hem kendini hem de dış dünyayı anlamak isteyen bir varlık olmaktadır.

ÖZLUM ÖZGÜVENİNİ KAYBETTİ
DOKTOR BEY...

DÖRTGÖZ OLDUĞU
İÇİN OLMASINI ŞAKIN ...

Bİ DE ŞİŞKO YA, ONDANDIR ...
EHEHE TOMBALAK... GÖZLÜK!
EHEHE ... TOPAĞ!..

PSİKOLOG
DOKTOR
HİLMİ TOK

*Psikoloji, organizmanın gözlenebilen ve ölçülebilen davranışlarını inceleyen bilim dalı olmaktadır.

*Psikolojinin konusu, insan ve hayvan davranışları, bu davranışların altında yatan nedenler, davranışları ortaya çıkaran algı, düşünme gibi zihinsel süreçler olmaktadır.

Psikoloji neden hayvan davranışlarını inceler?

*Hayvan ve insan davranışları arasında birçok benzerlik bulunmaktadır.

*Hatta hayvanlar, ya doğal olarak ya da laboratuarda, öğretildikten sonra, insanların gösterdiği bazı davranışları basit şekilde yapabilirler.

*Bu nedenle hayvan davranışlarının incelenmesi psikoloğun insan davranışlarını anlamasına yardımcı olur.

*İnsanlarla yapamayacağımız birçok önemli deneyi hayvanlarla yapabiliriz.

Davranış

*Psikoloji, çevre, insan ve davranışları arasındaki etkileşimi incelemeye çalışır. Bu etkileşimin temel yapılarından biri de kişinin kendisidir.

*Psikoloji davranışı, insanın içinde ve dışında yer alan iki grup etkenin etkileşimi çerçevesinde açıklar.

- ▶ **İçsel etkenler:** kişinin sinir sisteminin işleyişi, biyolojik/fizyolojik yapısı, güdülenmesi..
- ▶ **Dışsal etkenler:** kişinin içinde yaşadığı fiziksel ve sosyal çevre; arkadaş, aile ortamı, ekonomik koşullar....

*Psikoloji, bireysel farklılıklara önem vermektedir.

*Her insan biriciktir, tektir.

*Her bireyin, genetik yapısı, var olduğu çevre, aile ortamı, arkadaş çevresi, bulunduğu yerdeki sosyal yapı farklıdır.

Psikolojinin Tarihçesi

- *Psikoloji bilimi, diğer alanlara göre yeni bir bilim alanı olmaktadır.
- *18. Yüzyıla kadar felsefenin kapsamı içinde ele alınmıştır. Psikoloji biliminin 150 yıllık bir tarihi bulunmaktadır.
- *Bilimsel anlayışına uygun ilk psikoloji çalışmaları, Almanya'da 1879'da Wilhelm Wundth tarafından başlamıştır ve felsefeden kopuşu gerçekleşmiştir.

İnsan Doğduğunda

1. “İnsan kötüdür anlayışı”

*İnsan doğuştan bencil, saldırgan, cinsel dürtülerin güdümünde, olumsuz eğilimlere sahiptir.

*Kökünü dinlere dayalı olan bu yaklaşım, insan davranışını dürtüler temelinde açıklamaya çalışan Sigmund Freud’un psikanalitik görüşlerinde tekrar ortaya çıkmıştır. Kötü eğilimlerin erken yaşlarda ceza yöntemi ile yok edileceğine inanılır.

2. “Tabula Rasa bakışı ”

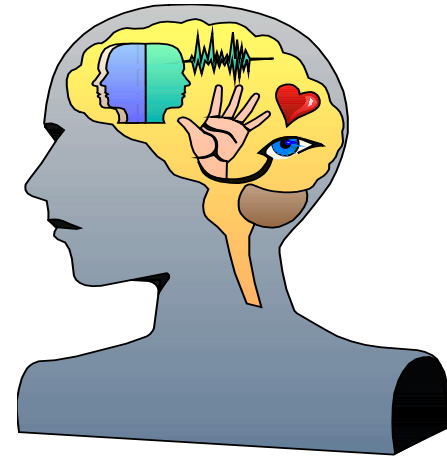
*İngiliz davranışçuların geliştirdikleri bu yaklaşım, toplumun sosyal normlarına uyum davranışı kazandırmak için, sosyal olarak istenmeyen davranışların bastırılmasını öngörür.

*Buna göre, yeni doğmuş bir çocuk ne iyidir, ne de kötüdür. Sosyal çevresi tarafından her yönde biçimlendirilebilir.

*Bu anlayışa göre, insan doğduğunda boş bir levha (tabula rasa) gibidir, çevre tarafından nasıl doldurulursa öyle gelişir.

3.“ Kendini gerçekleştirme anlayışı”

*Fransız düşünür Jean Jacques Rousseau'nun savunduğu “asil yabani anlayışı” insanın doğuştan masum olduğunu, kötülüklerin, toplumun etkisiyle oluştuğunu kabul eder.

Psikolog

*Bir meslek olarak ise psikoloji, psikoloji bilgilerinin insan sorunlarını çözmek için kullanılmasıdır.

*Bu bilginin kullanılması psikolojinin alt alanlarına göre değişmekle birlikte dili iyi kullanma, araştırma, istatistiksel analiz ve empati gibi bazı özel beceri ve yetenekleri gerektirir.

Psikolojinin Alt Dalları

1. Deneysel Psikoloji

2. Sosyal Psikoloji

3. Psikometrik Psikoloji

4. Uygulamalı Psikoloji

5. Klinik Psikoloji ve Danışmanlık Psikolojisi

6. Endüstri ve Örgüt Psikolojisi

7. Eğitim Psikolojisi

8. Gelişim Psikolojisi

9. Öğrenme Psikolojisi

10.Fizyolojik Psikoloji

11.Kişilik Psikolojisi

12.Spor Psikolojisi

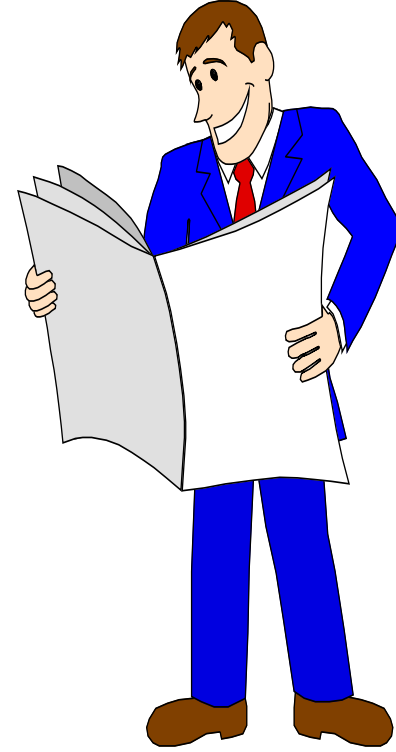
13.Adli Psikoloji

14.Din Psikolojisi

15.Çevre Psikolojisi

16.Sağlık Psikolojisi

17.Trafik Psikolojisi

1.Deneysel Psikoloji

Psikoloji ile ilgili konuları incelerken çoğunlukla laboratuvar ortamında oluşturulmuş deneysel yöntemden yararlanan alt daldır.

2.Sosyal Psikoloji

İnsanın sosyal ortamlar ve sosyal uyaranlar karşısında gösterdiği davranışları inceleyen alt daldır.

Tutumlar, toplumsal cinsiyet, sosyal algı, benlik, önyargı, siyaset psikolojisi, ikili ilişkiler, grup davranışı, saldırganlık, sağlık, değerler, sosyal psikolojide yaygın olarak ele alınan konulardır.

3.Psikometrik Psikoloji

Davranışın ölçülmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili olan alt daldır.

Davranışların ölçülmesi ve değerlendirilmesi, istatistik yöntemlerin psikolojiye uygulanması, davranışın açıklanması ve yorumlanmasında yararlanılabilecek matematiksel modellerin ve testlerin geliştirilmesi ile ilgili bir bilim dalıdır.

4.Uygulamalı Psikoloji

İnsan davranışlarını değiştirmek ve geliştirmek için, insan yaşamının önemli alanlarında araştırma ve uygulama yapan alt daldır.

5.Klinik Psikoloji ve Danışmanlık Psikolojisi

Klinik psikoloji, davranış bozuklukları, bunların nedenleri, tedavisi gibi konular üzerine yoğunlaşan alt daldır. Normalden sapan davranışlar ile ilgilenir.

Danışmanlık psikolojisi, gündelik yaşamda uyum sorunları yaşayan bireylere yönelik psikolojik destek verme amacıyla olan alt daldır.

6.Endüstri ve Örgüt Psikolojisi

Çalışma alanı, işe uygun eleman seçimi, motivasyonun ve verimliliğin artırılması, çalışma koşulları, çalışanlara işle ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması, iletişim gibi konular olan alt daldır.

7.Eğitim Psikolojisi

İnsanların gelişim özelliklerini ve öğrenme ilkelerini inceleyerek, eğitim ortamlarını etkili bir biçimde düzenlemeyi ve eğitim-öğretimi verimli bir biçimde gerçekleştirmeyi amaç edinen alt daldır.

8.Gelişim Psikolojisi

Doğumdan ölüme kadar geçen sürede organizmada gözlenen farklı alanlara ilişkin pozitif yöndeki değişimlerin incelendiği bir alt daldır.

Gelişim psikolojisinin bulgularından faydalanarak, öğrencilerin gelişimsel dönemleri, özellikleri ve bireysel farklılıkları göz önünde bulundurur.

Gözlenen biyolojik ve psikolojik değişiklikleri ve bireyin kronolojik yaşıyla onun davranışının türü arasındaki ilişkiyi inceler.

9.Öğrenme Psikolojisi

Öğrenmenin nasıl oluştuğuna dair ilkeleri ortaya koymayı amaçlayan bir alt daldır.

Genel öğrenme ve öğretme ilkelerinin yanısıra, farklı özellikler taşıyan bilişsel, psiko-motor ve duyuşsal öğrenme için gerekli öğrenme koşulları üzerinde durur.

10.Fizyolojik Psikoloji

Biyolojik süreçlerle davranış arasındaki ilişkiyi inceleyen alt daldır. Duyu organlarının yapısı ve işleyişi kana karışan hormonların fizyolojik sisteme ve dolayısıyla davranışa olana etkisi de inceleme konusu içine girer.

Nöro-biyolojik yaklaşımla çalışılır. Sinir sistemi yapıları ile davranış arasındaki ilişkiyi inceler.

11. Kişilik Psikolojisi

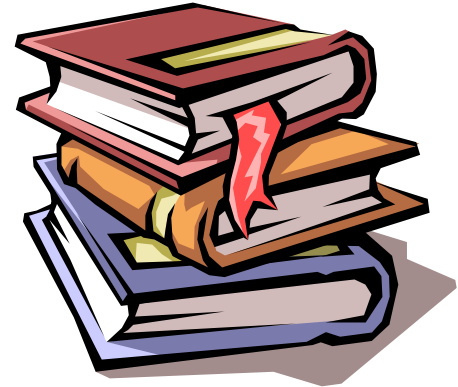
Bireylerin kendilerine özgü davranış, düşünce ve duygu biçimleriyle ilgilenen alt daldır. Günlük yaşam içinde birey her an hem çevresiyle, hem de kendisiyle sürekli etkileşim halindedir.

Birey bu tür etkileşimlerde bulunurken kendine özgü duygu, düşünce ve davranış özellikleri gösterir. Davranış, düşünce ve duygu özelliklerini incelemeyi kişilik psikolojisi üstlenmiştir.

12.Spor Psikolojisi

Psikolojinin spor ve egzersiz sırasında performansı etkileyen psikolojik ve zihinsel faktörleri araştıran alt daldır.

Elde edilen bulgular, bireysel ve takım performansını arttırmakta kullanır.

13.Adli Psikoloji

Psikolojik bilgi ve tekniklerin yasal alanda uygulanmasıyla oluşan psikolojinin alt dalıdır. Sorgulama yöntemleri, suç tespiti, suç ve suçlu psikolojisi, tanıklığın değerlendirilmesi, ıslah merkezlerinde tedavi, evlatlık edinme, çocuk suçlular, uyuşturucu kullanımı, gruplar arası çatışma gibi konularla ilgilenir.

14.Din Psikolojisi

Dinsel yaşantı ve örgütlü dinsel davranışları bilimsel olarak inceleyen, dinin davranışlar üzerindeki etkisini araştıran alt daldır.

15.Çevre Psikolojisi

Fiziksel çevre değişkenlerinin (gürültü, hava kirliliği, kalabalık, sıcak ve soğuk) ve çevre özelliklerinin (kat düzenleri, binaların büyüklüğü ve yerleşimi, doğaya yakınlık) insan davranışı üzerindeki etkisini inceleyen alt daldır.

16.Sağlık Psikolojisi

Hastalıkları önleme, sağlığı koruma, tedavi öncesi ve sonrası psikolojik durum, gibi konuları inceleyen alt daldır.

17.Trafik Psikolojisi

Yaya ve sürücülerin trafikteki davranışlarının altında yatan psikolojik süreçleri inceleyen alt daldır.

Başlıca amacı trafik kazalarını ve bu kazaların sonucu olan ölümleri azaltabilmektir.

Sürücülerin araç sürme eylemi sırasındaki algı, dikkat ve biliş süreçleri, sürücü kişiliği, risk alma davranışı, sürücülerin tutumları ve duyguları trafik psikolojisinin çalışma alanlarındandır.

Psikolojinin Amaçları Nelerdir?

1. İnsan Davranışlarını Tanımlama

Davranış kavramını ve bu kavram kapsamında ele aldığı konuları tamamlama amacını taşır.

Psikolojinin ilk amacı, dikkatli ve sistemli gözlemler yaparak davranış ya da sürecin ne olduğunu, ne şekilde ortaya çıktığını tanımlamak üzere veri toplamaktır.

2.İnsan Davranışlarını Anlama ve Açıklama
Davranışları anlamak, davranışın ortaya çıkış nedenini bulmak ve neden-sonuç ilişkisi kurarak açıklamaktır.

Bu gözlemleri birbirine bağlayan, ortaya çıkmalarını sağlayan nedenler, ilkeler, yapıları keşfetmek açıklamak üzere teoriler ve modeller ortaya konulması amaçlanır.

3.İnsan Davranışlarını Önceden Kestirebilme
İnsan davranışlarının nedenlerini ortaya koyduktan sonra, benzer durumlarda benzer davranışların ortaya çıkarabileceğini önceden tahmin edebilir.

4.İnsan Davranışlarını Anlama ve Kontrol Edebilme
Ortaya çıkacak istenmeyen durumların, davranışların kontrol edilmesi ve önlenmesi amaçlanır.

Burada kastedilen, davranışı başlatmak, sürekliliğini sağlamak, durdurmak, yapısını veya şiddetini etkilemek ve belirlemektir.

Neden Psikoloji?

- *İnsan, biyo–psiko–sosyo–kültürel bir canlıdır.
  - *Onu bu bütünlük içinde anlamak gerekir.
  - *İnsanı sadece biyolojik bir varlık ya da sadece sosyal bir varlık olarak kabul etmek eksik bir yaklaşım olacaktır.
  - *Psikoloji bilimi, insanı anlamada bu bütünsel bakış açısını koruyan bir yaklaşım sergilemektedir.
  - *Psikolojide amaç, insanı daha iyi anlamak ve ona yardımcı olmaktır.
-